

ЗАРЕЦЬКИЙ Іван Антонович (серпень 1857, містечко Лютенька, нині село Гадяч, р-ну Полтав. обл. — 14. 08. 1936, ст. Кувандик Оренбур. обл., РФ) — археолог, етнограф. Член Моск. товариства любителів природознавства, антропології та етнографії (1887), Моск. археол. товариства (1890). Отримав домашню освіту. Працював у природн.-істор. музеї (один із фундаторів) Полтав. губерн. земства (1892–1902, 1910–12); водночас 1894–99 — організатор і зав. Опішнян. гончар. майстерні (нині Зіньків, р-н Полтав. обл.); 1902–06 — співроб. етногр. відділу музею Олександра III в С.-Петербурзі. Організував 1903 у Полтаві концерт лірників і бандуристів, на якому був присутній М. Лисенко. Від 1912 — у Воронежі (Росія); від 1915 — у м. Оренбург: 1928–36 — зав. археол. відділу краєзнав. музею. Вивчав нар. художні промисли Полтав., Харків., Курс. губ. і Зх. Казахстану. 1872–85 здійснив археол. розвідки на Полтавщині (по р. Коломак, Мерла, Ворскла). 1889–91 досліджував пізньосередньовічні підземелля Полтави. Брав участь у геол. експедиції О. Гурова на Полтавщині; в експедиції В. Докучаєва познайомився з В. Вернадським, з яким відтоді підтримував дружні відносини. Розкопав 14 курганів доби бронзи та скіф. часу на Харківщині (1887–89), виявив *Перещепинський скарб*. Стараннями З. придбано орнітол. колекцію Генерала Шульговського, із м. Лубни (нині Полтав. обл.) перевезено музейну колекцію К. Скоржинської. Підготував до друку серію альбомів «Украинское народное творчество» (видані 1912–13 у Москві та С.-Петербурзі). Праця З. «Про значе-

ння української літератури для народу і про українську мову» отримала блискучу рец. у ж. «Киевская старина» та на 8-му археол. з'їзді. Із сином Федором відкрив поклади вогнетривкої глини і каоліну. Помер під час археол. розкопок. Архів З. перевезено 1993 з Оренбурга у Полтав. краєзнавчий музей.

Основні праці

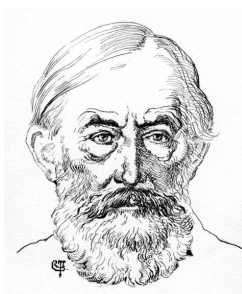
Записка о древностях Харьковской губ. Богодуховского уезда слободы Лихачевка // Харьков. сб. 1888. Вып. 2; Гончарный промысел в Полтавской губернии. П., 1894; Результаты пробной раскопки в урочище Мечеть Кобелякского уезда // Тр. Полтав. губерн. ученой архив. комиссии. 1912. Вып. 9; Клад, найденный при с. Малая-Перещепина Константиноградского уезда Полтавской губернии // Там само.

Рекомендована література

1. Супруненко О. Іван Зарецький – археолог і музейний працівник // Нар. мистецтво Полтавщини: Наук.-теор. конф., присвяч. 70-річчю Полтав. ХМ. 1–2 черв. 1989. П., 1989;
2. Кулатова І. М., Супруненко О. Б. Археологічні дослідження І. А. Зарецького в Полтаві // Охорона і дослідж. пам'яток археології Полтавщини: 3-й обл. наук.-практ. семінар. Квіт. 1990. П., 1990.

В. М. Ханко

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Зарецький Іван Антонович / В. М. Ханко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-15530>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).